СТАНОВИЩЕ

ЗА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.6 Право (Римско частно право)

Автор на дисертационния труд е Стоян Панайотов Иванов, докторант на самостоятелна подготовка по Римско частно право в Катедра „Теория и история на държавата и правото“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Тема на дисертационния труд : **Дружествата на публиканите**

Становището е изготвено от проф. Любка Ценова, доктор по право, редовен преподавател във Висшето училище по застраховане и финанси - София, в качеството на член на научното жури съгласно заповед РД 38-377 от 21.07.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, видоизменена със заповед РД 38-406 от 28.07.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

1. **Данни за докторанта и докторантурата представените документи.**

Докторантът Стоян Панайотов Иванов завършва средно образование през 2007 г. в София в Националната гимназия за древни езици и култури „Константин Кирил Философ“ и висше образование в Юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2012 г. В периода 2013-2018 г. работи последователно като хоноруван и редовен асистент по Римско частно право в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“. През ноември 2018 г. е зачислен в Катедра „Теория и история на държавата и правото” в ЮФ на СУ като докторант на самостоятелна подготовка по научната специалност „Римско частно право“. Положил е задължителният изпит за докторантски минимум по РЧП. През 2021 г. е представил дисертационен труд на тема „Дружества на публиканите“ , който е одобрен и допуснат за защита от Катедра „Теория и история на държавата и правото” в ЮФ. В периода 2015-2017 г. докторантът е провел специализации в Международния институт за унификация на частното право в Рим, Италия и във Фондация „Константин и Зиновия Кацарови“ във Фрибург и Нюшател, Конфедерация Швейцария. От 2015 г. и в момента участва в проект на ЮФ на СУ по Римско право. Секретар е на Балканска асоциация по римско право и римскоправна традиция „Societas pro iure romano“, както и

на електронното списание IUS ROMANUM. Активен член е на Кръжока по римско право в ЮФ на СУ.

За изготвяне на становището в срок са предоставени дисертационен труд, автореферат към него, автобиографична справка, диплома за магистър на Стоян Панайотов Иванов и 3 броя статии, публикувани в индексирани и реферирани издания.

Предоставените от кандидата документи по защитата, съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски".

2. **Данни за дисертацията.**

2.1. **Тема.** Посочената от докторанта тема на дисертацията „Дружествата на публиканите", отразява пълно и точно съдържанието на дисертацията.

2.2. **Основни части на дисертацията.** Съдържателната част на дисертационният труд включва увод, три глави и заключение с приложена библиография. Общият обем на разработката е 363 страници, от които 350 страници основен текст. Списъкът с използвана литература е 13 страници и включва 220 източника (26 на български език; 184 на чужди езици; 10 онлайн ресурси). Общият брои на цитатите и препратките към тях в текста е 1029.

В увода е аргументирана актуалността и значимостта на темата. Очертани са предмета, задачите и методологията, и са очертани ограниченията на труда.

П**редмет** на дисертационният труд е изследване дейността, ролята и значението на дружествата на публиканите, както и тяхното място във финансовата система на Древен Рим в периода от края на Републиката и първите столетия на Принципата. Докторантът е очертал и няколко задачи, които трябва да бъдат постигнати с изследването.

Кандидатът е посочил, че в процеса на научното изследване е приложил следните научни методи: правно-догматичнен, исторически, сравнително-правен, политологически, социологически, икономически и логически, както и екзегеза към текстове на римското право, които се отнасят до договорните отношения между публиканите и римската държава по отношение на участие в публичен търг, възлагане на публични договори и прилагане на концесионен режим.

В първа глава на дисертационният труд „Понятие и сведения за дейностите на публиканите,“ докторантът разглежда предпоставките довели до необходимостта от появата на дружествата на публиканите. Доказва се, че тяхната цел е да подпомогнат дейността на римската администрация чрез придобиване на права: за събиране на публични приходи; за снабдяване на римската армия; за изпълнение на инфраструктурни проекти като основни изпълнители на договорите за публично строителство и експлоатация на мините и кариерите в държавата.

В глава втора на дисертационният труд се разглежда „С**ъщността и структурата на *societates publicanoru“*** посредством изясняване съдържанието и организационната структура на правната фигура на „дружеството“ в римското право. Принос в правното познание е направеното изследване посредством екзегезата на фрагмента D. 3.4.1 от Гай. Чрез този подход докторантът е успял да определи и анализира особените характеристики на дружествата на публиканите, които ги отличават от останалите форми на сдружаване познати на римското право.

В глава трета на дисертационният труд **„Правни аспекти на дейността на публиканите“** се изследва приложимият ред за провеждане на публичен търг в Рим, посредством който са възлагани публични договори за събиране на публични приходи и за реализиране на различни видове публични дейности от дружествата на публиканите. В главата са посочени и анализирани процесуалните аспекти на отношенията между публиканите и данъчно задължените лица и са откроени процесуалните средствата за защита, предвидени от римското право, както за публиканите, така и за данъчно задължените лица спрямо публиканите.

2. 3. Научен апарат. Докторантът показва добри познания по отношение на научния апарат, използваната библиография и нейното цитиране. Прави впечатление, че е ползвал многобройни литературни източници, като отбелязва, че някои от тях лично е издирил и анализирал.

3. Автореферат. Представеният автореферат е с общ обем от 36 страници. Съдържа структурно и съдържателно описание на дисертационния труд и отразява вярно представеното в дисертационната разработка.

4. Публикации. По темата на дисертационния труд Стоян Панайотов Иванов е представил 3 броя статии.

Статиите представляват отделни части от дисертационния труд, с определяне на по-конкретен обект на изследване или интерпретация. Две от статиите са публикувани в

реферираното и индексирано в 3 световни бази данни (CEEOL, Erich Plus и Hein OnLine) електронно списание IUS ROMANUM, на което докторантът е секретар. Третата статия е публикува в сборник от научни четения в ЮФ на СУ, което свидетелства за активна дейност на докторанта в научния живот на катедрата по Теория и история на държавата и правото и в Софийския университет.

Докторантът има налице необходимият минимален брой от **30** наукометрични точки от публикации в рецензирани издания, регистрирани в Националния референтен списък на НАЦИД.

5. Научни и научно-приложни приноси. Дисертационният труд е първо обзорно изследване на института на дружествата на публиканите (*societates publicanorum*) в българската правна литература, което го определя като значимо научно изследване в тази област.

Като приноси на дисертационният труд могат да се посочат:

➢ изследване на правната организация, възприета в Римската република за **управление на публичното имущество**, така че чрез минимални инвестиции да се постигнат максимални ползи, при осъществяване на провинциалното управление и фискалната политика в отделните региони на римската империя;

➢ изследване процедурата **публичен търг при явно наддаване** за определяне на дружествата на публиканите, на които да бъде възложено изпълнението на публичните договори за събиране на публичните приходи и изпълнението на публични дейности;

➢изясняване генезиса за възникване на първообраза на съвременната правна фигура на **обществените поръчки**, като способ за възлагане изпълнението на обществено значими дейности и разходване на публични средства от частни търговски дружества;

➢ в дисертационният труд са посочени правните решения, възприети от Римската държава, които са насочени към извършване на държавни дейности от дружествата на публиканите, финансирани с публични средства без да се поддържа скъпа за държавния бюджет публична администрация, които могат да послужат като теоретична и правна основа за намиране на конкретни правни решения и в съвременните условия.

➢ принос в теорията на правното познание са направените от докторанта **изследвания на текстове на римското право посредством екзегеза**, което му е

позволило да очертае правната характеристика на дружествата на публиканите, да изследва формите, посредством които те са изпълнявали своите задължения към държавата, както и да разкрие способите за защита, предвидени както за публиканите, така и за данъчнозадължените лица спрямо публиканите.

Прави впечатление, че макар и дисертацията да е по римско частно право, са направени връзки с римското публично право и на места тази проблематика преобладава.

Не е установено плагиатство в представените по конкурса дисертационен труд, Автореферат и научни трудове.

6. Бележки и препоръки. Като член на журито по конкурса за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ нямам конкретни бележки по отношение на научната дейност на Стоян Панайотов Иванов. Препоръчвам на кандидата да продължи научните си изследвания и публикации в областта на Римското частно право, като по-умерено търси преки аналогии между римскоправните и съвременните институти.

7. Заключение. След като се запознах с представените дисертационен труд на тема „Дружествата на публиканите“, Автореферат и другите материали, и въз основа на направения анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни приноси, имам основание да препоръчам на Стоян Панайотов Иванов за представения дисертационен труд на тема „**Дружествата на публиканите“** да бъде *присъдена* образователна и научната степен „доктор“ в професионално направление 3.6. Право (Римско частно право).

Давам своята **положителна** оценка на дисертационния труд.

гр. София, 20.08.2021 г.

С уважение:

/проф. д-р Любка Ценова /